

Két nemzet Konrad Sutarski:
fia *Ha úgy tudnánk...*,
 Magyar Napló Kiadó, 2014,
A haza kiterjesztése,
 Magyar Napló Kiadó, 2016.

Egy szellemes megállapítás szerint a jelentős emberek kiváltsága, hogy több szülővárosuk lehet. Például Petőfit hosszú ideig három város tekintette a maga fiának: Kiskőrös mellett Kiskunfélegyháza és Szabadszállás. (Egy időben Dunavecse és Kunszentmiklós is.) A halhatatlan Homéroszt tucatnyi görög település követelte magának. Napjainkban is akad hasonló életrajzi érdekesség. A költő, műfordító, irodalomszervező Konrad Sutarskiról egészen biztosan tudjuk, hogy 1934-ben a sziléziai Poznańban született, mindazonáltal két nemzet fia: a lengyel mellett a magyaré is, hiszen házasságának köszönhetően 1965 óta hazánkban él. Legújabb műveinek bemutatóját február 22-én tartották Budapesten, a Lengyel Intézetben, Szakolczay Lajos irodalomtörténész és Korbuly Péter előadóművész közreműködésével. Az estet Szentmártoni János írószövetségi elnök mellett Jerzy Snopek lengyel nagykövet nyitotta meg, aki felhívta a figyelmet arra a fontos szerepre, melyet Sutarski a két ország között kultúraközvetítőként betölt. Ám évtizedekkel korábban Csoóri Sándor is hasonlóképpen méltatta a kettős sorsú költőt: „Magyarországot Lengyelországba juttatja, miközben saját hazáját a hátán cipeli hozzánk. Különös, kivételesen szép sors ez. Ezért gondolom, hogy Konrad Sutarski egyszerre a lengyeleké és a magyaroké.” E kettős sors mellé hősünkben kettőzött tudat is társul – ennek legalapvetőbb megnyilvánulása, amikor egy magyar embernek magyar nyelven ekképpen mutatkozik be: „Sutarski Konrad vagyok” – vagyis lengyel nevét a magyar logika szerint használja.

A nyolcvanhárom éves szerző lankadatlan erejét mutatja, hogy a Lengyel Intézet estjén egyidejűleg négy, mostanság kiadott művét tárgyalták: lengyel nyelvű verseskötetét, egy általa szerkesztett európai költészeti antológiát, magyarra fordított verseinek 2014-es gyűjteményét *Ha úgy tudnánk...* címmel, valamint *A haza kiterjesztése* című, tavaly megjelent kétnyelvű esszékötetét. Terjedelmi okokból most az utóbbi két kötetre összpontosítunk. Annál is inkább, mert jelentős a közös metszetük: *A haza kiterjesztése*

című esszé szövegazonosan szerepel a *Ha úgy tudnánk...* verseskötetben. A karcsú, nyolcvanöt oldalas esszékötet novumát a kísérőtanulmányok adják: Anna Mazurek *A mítosz valósága*, Szakolczay Lajos pedig *Két hazában – egy szívvel* címmel írt Sutarski nagyon is földi, nem természetfeletti értelemben vett lélevándorlásáról. S ne feledjük, hogy a könyvet a már hazánkban született, ám lengyel származású Szyksznian Wanda illusztrációi gazdagítják.

Sutarski munkásságában különösen beszédesek a kötetcímek. A *Ha úgy tudnánk...* címet a szerző egy 2007-es verséből emelte a borítóra, melynek kezdősora úgy szól: „Ha úgy tudnánk távozni” – a fájdalmasan fiatalon elhunyt Nagy Gáspár temetésének napján írta. *A haza kiterjesztése* esszécím nyilvánvalóan a lengyel szülőföld és Magyarország testvéri viszonyára, történelmi egységére utal. Egy korábbi, 2005-ben szintén a Magyar Naplónál megjelent kétnyelvű versválogatásának címe: *Kettős hazában*. Közéleti beszédeinek (amelyeket a rendszerváltást követő években a Magyarországi Lengyelség Múzeumának és Levéltárának vezetőjeként, illetve az Országos Lengyel Kisebbségi Önkormányzat elnökeként mondott el) vaskos gyűjteménye *Lengyel zászló a Duna mentén* címmel látott napvilágot. 2014-ben megjelent történelmi esszékötetének a *Közös fények* címet adta – és említhetnék további példákat. Látható tehát, hogy Konrad Sutarski szellemi magatartását és irodalmi munkásságát meghatározza a lengyel–magyar összetartozás eszméje, annak szolgálata, miközben vitathatatlan, hogy tágabb, összeurópai távlatokban is gondolkodik.

A válogatott költemények kötete élénk tárja, hogy Konrad Sutarski lírája rímek nélküli szabadversekre épül, ám sorait egyben tartja bizonyos belső ritmus, a nyelv üteme. E nyelv az ő esetében a lengyel, hiszen csak anyanyelvén ír. Jeles fordítói (mások mellett Csoóri Sándor, Kovács István, Tornai József) hűségesen visszaadják e fegyelmezett versbeszédet. *A haza kiterjesztése* című esszé pedig történelmi távlatokba ágyazva megismertet a két nemzet szellemi-lelki rokonságával, illetve különbségeivel. Ám a lényeg az ezer éve eleven testvériség.

Zsille Gábor